

Název programu:

Podzim v zahradě

Autor:

Barbora Landová, Lenka Prunerová

Aktualizováno:

říjen 2016

Anotace:

Smyslově se naladíme ochutnávkou podzimních plodů se zavřenýma očima. Zkoumáme rozmanitost listů a plodů v zahradě. Zkoušíme, jak plody a listy tančí ve větru. Povídáme si o tom, jak se rostliny a zvířata vyrovnávají se zimním obdobím. Společnými silami vyrobíme úkryt pro drobné zahradní živočichy.

Cíle:

Žák...

... vlastními slovy popíše, co je to plod.

... rozezná listy a plody nalezené v zahradě.

... pojmenuje několik základních druhů stromů (rostlin) v zahradě.

... uvede příklady toho, jak rostliny a živočichové přečkávají zimu.

... společně s ostatními vyrobí jednoduchý úkryt pro živočichy v zahradě.

Cílová skupina:	Počet účastníků:	Délka programu:
MŠ a 1. třída	max. 30	90 minut

Místo:

Program probíhá na školní zahradě případně v zeleni blízko školy.

Pomůcky:

panáčky Kája a Kája

krabička s nakrájenými kousky jablka, hrušky a švestky (popřípadě mrkve)

párátka (napichovátka)

bílá plachta (ze starého plakátu)

ametystová určovací kolečka stromy (2-3 sady)

špejle s červenými bavlnkami

větší kartonová krabice

text Divoký domeček pro pedagoga

omalovánky s listy a plody

Popis programu:

Přivítání, rozcvička, jména	15 min
Ochutnávka podzimních plodů	10 min
Vítr v zahradě	5 min
Plody a listy v zahradě	15 min
Větrní tanečníci	5 min
Hra na cibulky	15 min
Značení zvířecích úkrytů špejlemi	10 min
Divoký domeček	10 min
Rozloučení	5 min

Přivítání, rozcvička, jména

Lektoři se přivítají s dětmi v kruhu. Představí dětem sebe a panáčky Káju a Káju. Panáčky spolu sehraji krátký rozhovor o tématu dnešního programu.

Společně si zacvičíme jednoduchou jógovou rozcvičku s říkankou.

Stojíme rovně, pevně, jako strom, představujeme si, že nám nohy zapustily kořeny do země, záda rovná jako špejle. Zahřejeme si dlaně třením o sebe a pohladíme si tváře. Potom lektor říká velmi pomalu říkanku, při každém verši provede jeden cvik a v něm všichni chvíli setrvají. Když si děti slova zapamatují, mohou říkat společně s lektorem.

Máme rádi slunce – stojíme rovně, vzpažíme ruce nad sebe dlaněmi k sobě a podíváme se za nimi – protahujeme se ke sluníčku.

Zemi – sedneme si do dřepu a položíme ruce na zem, skloníme hlavu a podíváme se na ruce.

Stromy – pomalu jdeme zpátky do stoje a ruce sepne nad hlavou jako korunu stromu.

Řeky – předpažíme ruce dlaněmi otočenými dolů a rukama zavlníme jako vlnkami na vodě.

Všechny tvory – rozpažíme ruce do široka, otevíráme náruč.

Zpíváme si óm, zní to jako zvon – propleteme prsty a ruce zvedneme nad hlavu (ruce vytvoří kolem hlavy takové okénko, dlaně jsou otočené k hlavě), pomalu se ukláníme ze strany na stranu jako zvon.

Potom se seznámíme se jmény dětí. Děti si v kruhu předávají panáčky, při předávce vždy pohladí svého souseda. Ten, kdo má v ruce panáčky, řekne své jméno a ostatní jméno opakují po slabikách, přičemž každou slabiku vytleskají. Jeden lektor píše a lepí cedulky, druhý opakuje jména s dětmi a mění polohy, ve kterých se vytleskávají (s rukama před sebou, za sebou, nad hlavou, pod nohou atd.)

Potom se žáci rozdělí na dvě skupiny a každá pokračuje s jím z lektorů.

Lektor si se svou skupinkou ještě individuálně dohodne pravidla.

Ochutnávka podzimních plodů

Lektor se dětí zeptá, co všechno (jaké plody) dozrává na podzim v zahradách, co všechno lidé sklízí. Co je to vlastně ten plod? Co se musí stát, aby vznikl? (rostlina musí kvést, být opylena, plod dozrát na slunci)

Lektor dětem ukáže krabičku s nakrájenými plody a řekne jim, co je v ní za druhy. Děti se rozdělí do dvojic a budou si dávat navzájem ochutnat, ovšem ten, kdo zrovna ochutnává, má zavřené oči (může si stáhnout čepici přes oči). Druhý vezme napichovátko a opatrně mu do pusy vloží kousek nějakého plodu z krabičky. Ochutnávač hádá, co měl zrovna na jazyku.

Vítr v zahradě

Budeme v zahradě hledat další plody a poklady, nejprve se na to ale naladíme běhací hrou. Provedeme takový první průzkum. Zahrajeme si na podzimní vítr. Lektor se může dětí zeptat, co všechno vítr v zahradě vlastně dělá (shazuje listy a plody, roznáší semínka, studí, načechrává listí, vysouší bláto...). Potom se rozběhneme po zahradě a foukáme na všechny stromy a keře, co tu

rostou.

Plody a listy v zahradě

Lektor rozloží na zem bílou plachtu. Je to naše průzkumnická plachta na sběr pokladů. Lektor se zeptá dětí, jestli si na své zahradě všimli nějakých plodů, jaké různé podoby by plody v jejich zahradě mohly mít? Zkusíme nasbírat a vystavit na plachtě co nejvíce druhů plodů a také listů.

Když mají děti nasbíráno, lektor se jich zeptá, jestli některé listy a plody poznávají i jménem, vědí z jakého jsou stromu apod. Potom jim dá za úkol, aby dali na jednu stranu plachty pouze plody a na druhou pouze listy. Když to děti roztřídí, řekne lektor, že teď zkusíme ještě o malinko náročnější věc, a to najít dvojice plod-list, zkusíme v našich hromádkách najít, které plody a listy patří k sobě, jsou ze stejné rostliny.

Společně sestavujeme a říkáme si, co jsme poznali. Potom lektor dětem rozdá určovací kolečka. Děti si v nich můžou hledat, co mají na plachtě, co znají, nebo co naopak neznají a zaujalo je, nebo to třeba to znají odjinud.

Větrní tanečníci

Už jsme si jednou hráli na vítr, teď zkusíme roztančit ve větru naše listy plody. Každý má totiž jiný způsob, jakým se snáší k zemi. Uchopíme list do ruky, zvedneme nad hlavu, pustíme a pozorujeme, jak tančí, jaké dělá pohyby. Zkoušíme se všemi plody a listy, co jsme nasbírali.

Na závěr se lektor dětí zeptá, proč vlastně stromy na podzim shazují listy (chrání se tak před mrazem a vysušením, připravují se na zimu).

Potom se zeptá, jestli děti znají nějaký jiný způsob, jakým se rostliny chrání před zimou, nebo jak zimu přečkávají (mají odolné listy – např. jehličnany, ve formě semínek, v podzemních oddencích, v cibulkách).

Hra na cibulky

My si právě teď jednu takovou hru na to, jak se rostlinky chrání před mrazem, zahrajeme. Jmenuje se na cibulky.

Někdo bude mráz a ostatní kytičky (např. tulipány nebo narcisky). Mráz honí kytky a chce je zmrazit. Pokud si kytička stihne sednout na bobek a udělat cibulku (spojí ruce nad hlavou), je před mrazem chráněná. Jakmile mráz odběhne, musí se ale opět zvednout a běhat dál. Pokud mráz nějakou rostlinku chytí, musí se běžet rozmrazit k lektorovi. Ten ji pohladí po zádech, a tím ji oživí.

Značení zvířecích úkrytů špejlemi

Dosud jsme si povídali hlavně o rostlinách. Jak ale přečkávají zimu živočichové? Jaké živočichy už děti pozorovaly ve své zahradě? Co všechny ty plody v zahradě? Jak mohou zvířatům pomoci?

Lektor si s dětmi chvíli povídá o tom, co dělají ptáci (někteří odletí do Afriky, někteří zůstávají, mají budku nebo hnízdo), veverky (dělají si zásoby, hnízdí v dutině), co hmyzáci (kuklí se, jsou jako vajíčka), slimáci (zavrtají se pod zem), hlemýždi (zavíčkují se a schovají do listů), ropuchy, ještěrky (ztuhnout, schovají se do listů, pod padlý kmen, do kamení), ježci (spí někde zahrabaní)...

Lektor ukáže dětem špejle s červenými bavlnkami – značky. Těmito špejlemi označíme v zahradě všechna možná místa, kde by se mohli přes zimu ukrývat živočichové. Lektor má špejle, děti jakmile nějaké místo najdou, doběhnou si k lektorovi pro značku.

Potom se s dětmi sejdeme a rozhlédneme z jednoho místa a díváme se, kde všude jsou značky vidět, povídáme si ještě krátce, proč jsme kam kterou umístili. Nakonec lektor děti vyzve, aby všechny špejle opět posbíraly a vrátily.

Divoký domeček

Obě skupiny se opět sejdou pohromadě. Lektor jim ukáže kartonovou krabici a zeptají se dětí, proč si myslí, že ji přinesli. Vyrobíme z ní domeček pro zahradní živočichy. V předešlé hře jsme značili místa, kam by se v zahradě zvířata mohla schovávat. Jaká zvířata by se mohla zabydlet v domečku? (ježek, ještěrka, ropucha, mravenci, hlemýždi, žížaly...)

Je potřeba ho umístit tak, aby do něj měla zvířata šanci vlézt (uděláme na krabici otvor jako vchod). Lektor se zeptá dětí, kam bude nejlepší domek umístit, společně pro něj najdou v zahradě místo.

Krabice se položí na zem dnem vzhůru a děti ji vystelou listím, zatíží kameny a klacky a shora ještě listím zasypou – čím větší hromada, tím lepší.

Rozloučení

Lektoři se sejdou s dětmi v kruhu. Kája a Kája se děti zeptají, jaké to pro ně dneska v zahradě bylo, co zajímavého objevili. Zeptají se také dětí, co se bude dál dít s domečkem (mají za úkol se o něj starat, přikrývat ho listím a opatrně pozorovat, jestli už se do něj někdo nastěhoval).

Lektoři s Kájou a Kájou se s dětmi rozloučí.

Lektor předá pedagogovi omalovánky pro děti a povídání o divokém domečku.